

Szerda délután az ókori Egyiptom kézi működtetésű öntözőrendszeréről szóló földrajzóra és a rajzfoglalkozás között, melyen várost terveztünk egy hegylábra, negyedikes tanítónk, Mr. Hibler köhögni kezdett. Kezdeti tompa harákolása egy-

fajta csukott szájú kaffogásba torkollott.

– Oda süss, mindjárt felrobban – súgta nekem Carol.

Mr. Hibler köhögősen – fojtottan, szaggat-

tottan – szokott nevetni, ezért azt hittük, mulat valamin, de a vonalakból felnézve láttuk, hogy vörös a feje, és felfúvódnak az orcaí. Egyáltalán nem nevetett. Miközben a zsebkendőjébe harsogott, kétszer úgy előre görbödött, hogy függőönként fityegett a nyakkendője. Elnézést kért, majd folytatta a köhögést.

– Egy tízesbe, hogy holnap helyettesítőt kapunk – súgta Carol.

Carol az előttem lévő padban ült, és rossz kislány volt – amikor azt hitte senki nem látja, füzetlapba fújta ki az orrát, és a papírkosárba dobta méretes galacsinját –, de válsághelyzetben nem hamiskodott. Tudtam, hogy elveszíteném a tízest.

– Nem fogadok – mondtam.

Mire Mr. Hibner felsorakoztatott minket kicsengetés előtt, már alig tudott megszólalni.

– Sajnálom, gyerekek – nyögte. – Úgy látszik, elkaptam valamit.

– Remélem, holnapra jobban lesz, tanár úr – szólalt meg az örök nyalizó Bobby. Carol gúnyosan kuncogott. Miután Mr. Hibner kinyitotta az ajtót, az iskolabusz felé menet egy brancsunk, tőle hallótávolságon kívül érezve magát, hangosan krákogni és köhögni kezdett.

Lakhelyünk, Five Oaks vidéki zug volt, és Michiganben a kisegítő tanárok kínálata a helyi főiskolán végzett munkanélküli diplomásokra, mindössze négy anyukára korlátozódott. Hol itt, hol ott ugrottak be, laza órákat tartottak, vagy szorongva adták elő az anyagot, melyet néhány héttel azelőtt sajátítottak el. Így aztán meglepődtünk, mikor egy ismeretlen nő jött be órát tartani. Lila retikül, kockás szendvicssdoboz és néhány könyv volt a kezében. A könyveket Mr. Hibner asztalának egyik oldalára tette, a dobozt a másikra, a lemezjátészó mellé. Amikor bejött, hárman a terem végében a terráriumból kivett kaméleont járattuk az egyik műszálas függönyön.

Felénk tapsolt, és így szólt: – Fiúcskák, miben mesterkedtek ott?

Válaszunkat meg sem várva folytatta: – Csak nem egy állatot nyaggat-tok? Tegyétek vissza. Üljetek le a helyetekre. Most nincs időm kabalázni.

Csak néztünk.

– Fiúk, azt kértem, üljete le – ismételte meg.

Visszatettem a kaméleont a terráriumba, majd végig a tanárnőt figyelve a helyemre mentem. A tábla bal oldalára fehér és zöld krétával egy fát kezdett rajzolni. Nem volt szokványos valaki. A fája pedig va- 17
lahogy aránytalan lett, túlméretezett.

– Kell egy fa ebbe a terembe – mondta egy levél körvonalát megrajzolva. – Egy nagy, terebélyes, árnyat adó, lomblevelű... tölgyfa.

Vékony száalú, világos haját alacsony kontyba – mint évekkkel később megtudtam: chignonba – tekerte, és aranykeretes szemüveget viselt, melynek lenszéje a leghalványabb kék árnyalatban játszott. Harold, aki velem egyvonalban ült a túlsó padban, csak ennyit súgott: „marslakó”, és én bólintottam átérzve e nap nyilvánvaló furcsaságát. A tanárnő újabb ágat kanyarított, majd megfordult és így szólt:

– Jó reggelt! Azt hiszem, még nem kívántam mindannyiatoknak jó reggelt.

Szemből nézve nem volt határozott kora – egy felnőt az felnőt – , de a szája sarkától két éles ránc húzódott az álla felé. Eszembe jutott, hol láttam már ilyet: Pinocchio arcán. Bábura emlékeztető vonalak voltak.

– A becsöngetésig hátralévő rövid ideig még bámulhattok engem – mondta, miközben az utolsó busszal érkezők betódultak a terembe. Aztán nem engedem. Nézni lehet. Bámulni nem. Tapintatlanság bámulni, rossz neveltetésre vall. Így nem lehet ismerkedni.

Harold rám se nézett, belém se bökött, de – hogy a legutóbb érkezettek is humor heroldnak tartásák – ismét azt suttogeta: „marslakó”.

Miután mindenki helyet foglalt, a tanárnő befejezte a fát, finoman letette a krétát a lemezjátszóra, végigsimított a kezén, és felénk fordulva így szólt:

– Miss Ferenczi vagyok, a kisegítő tanárotok a mai napra. Nemrég kerültem ebbe a városba, és nem hiszem, hogy bármelyiketek ismerne. Ezért azzal kezdem, hogy elmondok magamról egy történetet.

Hátradóltünk, és mesélni kezdett. Elmondta, hogy a nagyapja magyar herceg volt, az anyja valami Flandriában született, zongorista lett, és „koronás főknék” adott koncerteket. Sokatmondó pillantást vetett ránk, aztán így folytatta:

– Grieg, a norvég mester, írt egy zongoraversenyt, anyám azzal aratott sikert első fellépésén Londonban.

Tekintete végigfutott a mennyezeten. Mi is felnéztünk. Nem volt ott más csak plafon.

– Olyan okokból, melyekre most nem térek ki, a sors Detroitba vetette családunkat, majd északra, a rémes Saginawba, és most itt vagyok Five Oaksban mint helyettesítő tanárotok a mai, október 11-i, szerdai napra. Remélem, jó nap lesz. Az előrejelzések egybehangzóan ezt mondják. Olvasással kezdünk. Vegyétek elő az olvasókönyveteket. Úgy tudom, „Széles látókör” vagy valami ilyesmi a címe.

18 Jeannie felemelte a kezét. Miss Ferenczi bólintott.
– Mr. Hibner mindig a Hűségsküvel kezdi a napot – csiripelte.
– Csakugyan? Ez esetben – mondta Miss Ferenczi – már igencsak jól tudjátok, és bizonyosan nem kell vele tölteni az időnket. Ma itt nem látom szükségét hűségsküt tenni. Mikor ennyi napfény árad be a terembe. Fogytán az időnk. Vegyétek elő a „Széles látókör”-t.

Csalódtunk, mert egy teljesen átlagos órát tartott szóhasználati és szövegértési gyakorlatokkal, memoriterekkel. És mintha nem érdekelt volna az anyag. Csak sóhajtozott, és a szemüvegét törölgette egy fodros, illatos kendővel, melyet bűvész módjára a bal ruhaujjából húzott elő.

Az olvasás után számtan következett. Ez volt a kedvenc délelőtti időszakom, amikor a felhőfoslányokon átszűrődő bágyadt őszi napfény az ablakokból az osztályterem keleti felére vetül, majd keresztülkúszik a linóleumpadlón. A játszótéren az óvodások első csoportja a mászókán túli füves részen szaladgált. A szorzással foglalkoztunk. Miss Ferenczi Johnt szólította fel az első sorból. Onnan is elért hozzám lenyalt hajának olajillata. A hatos szorzótáblát kellett felmondania. Jól ment neki, míg el nem jutott a hatszor tizenegyig, tizenkettőig.

– Hatszor tizenegy az hatvannyolc. Hatszor tizenkettő az...

A fejét fogta egy pillanatig, majd lopva megszagolta az ujjait.

– ... az hetvenkettő – mondta és leült.

– Helyes – mondta Miss Ferenczi. – Rendben van. Ez nagyon jó volt.

– Miss Ferenczi! – integetett hevesen az ikrek egyike. – Miss Ferenczi!

Miss Ferenczi!

– Tessék.

– John azt mondta, hogy hatszor tizenegy az hatvannyolc, és maga elfogadta.

– Csakugyan? – kérdezte az osztályt nézve, és derű öntötte el bábfigura-arcát. – Elfogadtam? Nos, mennyi is hatszor tizenegy?

– Hatvanhat!

– Igen, annyi – mondta bólintva. – Tudom, néhányan nem fogtok teljesen egyetérteni velem, de időnként mégis hatvannyolc.

– Mikor? Mikor hatvannyolc?

Csupa fül voltunk.

– A magasabb matematikában – amit ti, gyerekek még nem értetek – hatszor tizenegy tekinthető hatvannyolcnak – mondta kuncogva. – A magasabb matematikában a számok... képlékenyebbek. Az egyetlen dolog, amit egy szám tesz, hogy tartalmaz egy bizonyos mennyiségű valamit. Gondoljuk a vízre. Nem a pohár az egyetlen, amivel meg tudunk mérni egy bizonyos mennyiségű vizet. 19

A fejünket csóválva ámuldoztunk.

– Használhatunk serpenyőt vagy gyűszűt is. A víz mindkét esetben ugyanaz volna. Talán jobb lenne, ha csak akkor gondolnátok, hogy hatszor tizenegy az hatvannyolc, amikor én a teremben vagyok.

– De miért hatvannyolc, amikor maga a teremben van? – kérdezte Mark.

– Mert úgy érdekesebb – felelte és hirtelen elmosolyodott. – Amellett én vagyok, ugye, a kisegítő tanárotok.

Mindannyian bólintottunk.

– Nos, akkor vegyétek úgy, hogy a hatszor tizenegy az hatvannyolc kisegítő tény.

– Kisegítő tény?!

– Igen – mondta és végigtekintett rajtunk. – Gondoljátok, hogy árthat bárkinek is egy kisegítő tény? – folytatta, miközben őt bámultuk. – Árthat az ablakban lévő növényeknek?

Odanéztünk: zsenge dugványok fejlődtek egy zöld műanyag-tartóban, és néhány páfrány kókadozott kis agyagserepekben.

– Nem bántja se kutyád, se macskád, se apád, se anyád – mondta. Kis szünet után hozzátette: – Akkor hát, mi a gond?

– De ez helytelen, nem igaz? – mondta Janice.

– Kislány, mi a neved?

– Janice.

– Szóval, szerinted ez helytelen?

– Csak kérdezem.

– Rendben. Csak kérdezted. Azt hiszem, eleget foglalkoztunk már ezzel. Ti is így látjátok, nem? Az gondoltok, amit akartok. Amikor a tanítótok, Mr. Hibner visszajön, hatszor tizenegy ismét hatvanhat lesz, ebben biztosak lehettek. És egész itteni életetekre így is marad. Kár, mi?

Felvont szemöldökkel ránk meredt.

– De most még nem. Ennyit erről. Térjünk rá a mára előírányzott feladatokra, ahogy azokat Mr. Hibner gondosan lefektette az óratervében. Vegyetek elő egy papírlapot, és írjátok rá a neveket a bal felső sarkába.

A következő fél órában a maradék számtani feladatainkkal foglalkoztunk.

Miután beadtuk a lapokat, leggyengébb tárgyam, a helyesírás következett. Mindig tízórai előtt került rá sor, és már alig vártuk a kicsöngetést.

Miss Ferenczi a padok közti folyosón fel-alá sétálva diktált a nagyszótárból, és a füzetünkbe pillantva ellenőrizte a leírtakat. Ahogy kimondta ezeket a szavakat, idegenül, magyarosan csengtek, mintha máshogy ejtené a magánhangzókat, furcsán a mássalhangzókat. Az egyik ilyen szóval többször is megpróbálkoztam. Egyre jobb lett, de még mindig nem volt tökéletes. Átkoztam a helyesírás tudományát, és féltem, hogy a sok rádiózástól átlyukad a papírom. Épp újabb javításra készültem, amikor egy kéz nehezedett a vállamra.

– Én se szeretem ezt a szót – súgta Miss Ferenczi a fülemhez hajolva.
– Visszatetsző. Szerintem, ha nem tetszik egy szó, akkor nem kell használni – tette hozzá és felegyenesedett enyhe pipereillatot hagyva maga után.

Kicsöngetés után sorban behoztuk az iskolai tízórainkat. Szendvics, kompót, keksz és tej volt előkészítve a tálcákra. Miss Ferenczi a tanári asztalnál ült, és valami ragacsos barna dolgot evett, amit gumival szorosan átfogott sütőpapírból vett elő.

– Miss Ferenczi – mondtam neki a kezem felemelve –, nem kell velünk ennie. Ehet a többi tanárral. Van tanári szoba. Az igazgatói iroda mellett.

– Köszönöm, nem – mondta. – Inkább maradok.

– Már itt van a felügyelőnk is, Mrs. Eddy – mondtam az ikrek, Joyce és Judy mamájára mutatva, aki a terem végében kötögetett.

– Az jó, de én itt fogyasztom el a tízóraitam. Együtt veletek, gyerekek. Jobb nekem itt.

– Miért? – szólalt meg Wayne anélkül, hogy jelentkezett volna.

– Reggel, tanítás előtt beszélgettem a többi tanárral – mondta és evett egy falatot. – Nagy volt a szóbőzség, kevés a gondolat. Nem érdekelt a jópofizásuk. És nem esetem a vicceselés.

– Vagy úgy – mondta Wayne.

– Mi az, amit eszik? – tette fel a kérdést Maxine az orrát mozgatva. – Valami tápláló?

– Az bizony, méghozzá a javából. Töltött füge. Majdnem Detroitig kellett vezetnem érte. Füstölt tokhalat is vettem. Ez pedig – mondta néhány zöld levelet kiemelve a dobozából – nyers paraj. Ma reggel tisztítottam meg, mielőtt idejöttem.

– Miért eszik nyers parajt? – kérdezte Maxine.

– Mert jót tesz. Jobban frissít, mint a szénsavas üdítőitalok vagy a pezsgőtabletták.

Beleharaptam a szendvicsembe, és kibámultam az ablakon. Az őszi hold alig láthatóan ezüstlött a délelőtti égen.

– Ami az ételt illeti – tette hozzá Miss Ferenczi –, változatosan kell táplálkozni. – Többfélét, vegyesen. Túl sokan esznek... Na, mindegy, hagyjuk.

– Miss Ferenczi, délután mit fogunk csinálni?

– Nos – nézett bele az óratervebe –, úgy látom, Mr. Hibner egy Egyiptommal kapcsolatos foglalkozást irányzott elő.

– Már megint – sóhajtott fel Carol.

– Ezért az egyiptomiakkal fogunk foglalkozni – folytatta Miss Ferenczi. – Figyelemre méltó nép. Majdnem annyira, mint az amerikai. De nem egészen.

21

Elmosolyodott, és folytatta a parajevést.

Amikor a déli szünet után visszamentünk az osztályterembe, azt láttuk, hogy Miss Ferenczi egy piramist rajzolt a táblára a fa mellé. Néhányan, akik a pihenőt baseballal töltöttük, hátul zörögtek. Az ütőket, kesztyűket dobáltuk a tárolódobozba, és azt hiszem Ray épp rám sózott egyet, amikor meghallottam Miss Ferenczi idegességtől remegő fennhangját:

– Fiúk, ezt azonnal hagyjátok abba és üljétek le a helyetekre! Egyetlen percet sem óhajtok elvesztegetni az órából. Vegyétek elő a földrajzkönyveteket.

A padunkhoz ballagtunk, és még mindig izzadva előhúztuk a „Távolí földek és népek” című kötetet.

– Lapozzatok a negyvenkettedik oldalra – mondta. Várt fél percet, aztán Kellyhez fordult: – Fiatalember, mit kurkászol még mindig a padban?

– Hogy én mi, mit? – hüledezett Kelly.

– Mi után kutatsz a padodban?

– A könyvem keresem, Miss Ferenczi.

Bobby, az örök nyalizó, aki önszántából ült az első padba, hal-
kan megszólalt:

– Kelly Mungernek hívják. Sose találja a holmiját. Folyton ezt csinálja.

– Nem érdekel, mi a neve, főleg ebéd után – mondta Miss Ferenczi. – Hol az a könyv?

– Épp megtaláltam – mondta Kelly a padjába mélyedve, és két kézzel kirántotta a könyvet, lesodorva egy csomó ceruzát, zsírkrétát az ölébe, majd a földre.

– Utálom a rendetlenséget – jelentette ki Miss Ferenczi. Mind a padban, mind a fejekben. Mert... egészségtelen. Ugye, nem szeretnéd, ha otthon úgy nézne ki a lakás, mint itt a padod? – kérdezte, és meg sem várva a választ, így folytatta: – Egy otthonban legyen akkora rend, amekkorára emberi kéz csak képes. Egyiptom! Negyvenkettedik oldal. Mr. Hibner óratervéből látom, hogy tárgyaltatok az öntözési módszereket. Érdekes téma szerintem, de nem annyira, mint amit most fogunk venni. A piramisokat és az egyiptomi rabszolgamunkát. Egy pozitív, egy negatív dolog.

A könyvünk nyitva volt a negyvenkettedik oldalon, ahol egy piramis képe látszott, de Miss Ferenczi rá se nézett. Helyette az ablakon át valami mást szemlélt.

– Piramisok – mondta még mindig az ablakon túlra nézve. –
22 Szeretném, ha a piramisokra gondolnátok. És hogy mi volt bennük. A fáraók holtteste, persze, és a kísérő kincsek. Papirusztekercsek. Talán – mondta derűsen, de mosolytalanul – e tekercsek regények voltak, segítve nekik eltölteni az időt évszázadokig tartó hosszú utazásukon. Csak vicceltem.

A Miss Ferenczi arcán húzódó két ráncot néztem.

– A piramisok – folytatta – különleges kozmikus erők tárházai voltak. A piramisok jellegzetessége, hogy a kozmikus energiákat egyetlen pontba koncentrálják. Az egyiptomiak értettek ehhez, mi nagyrészt elfelejtettük. Tudtátok – mondta a terem oldalába, a kabáttartó szekrény mellé sétálva –, hogy George Washingtonban a nagymamája révén egyiptomi vér csörgedezett? Az Egyesült Államok alkotmányának bizonyos elvi megfontolásai figyelemre méltó egyiptomi hatást mutatnak.

Pillantást se vetve a tankönyvre, az egyiptomi vallás szerinti lélekvándorlásra fordította a szót. Elmondta, hogy amikor meghal valaki, attól függően, hogy jól vagy rosszul viselkedett, a lelke odúvájó hangya vagy diófa alakban tér vissza a földre. Hogy az egyiptomiak úgy hitték, hogy az emberek magatartását a Naprendszer árapály-energiája, a Nap és szövetséges bolygója, a Jupiter keltette mágnesség határozza meg. A Jupiter, mint tanultuk, bolygó, de „bizonyos csillagtulajdonságokkal is bír”. Nagyon gyorsan beszélt. Elmondta, hogy az egyiptomiak nagy felfedezők és hódítók voltak. Mellesleg, a legnagyobb hódító Dzsingisz kán volt, aki negyven lovat és ifjú nőt öletett meg a sírhelyén. Némán hallgattuk. Egyikünk se próbálta megállítani. Volt már Egyiptomban, mondta, sok piszkot és kegyetlenséget látott ott. Egy öregember, aki cirkuszban dolgozott, személyesen mutatott meg neki egy ketreche zárt félig madár, félig oroszlán fenevadat. Griffmadár a neve, és hallott már róluk, de először Kairó külvárosában járva látott ilyet. Elmondta, hogy az egyiptomi csillagászok fedezték fel a Szaturnuszt, de nem látták a gyűrűjét. És elsőként az egyiptomiak figyelték meg, hogy a beteg kutyák nem isznak a folyóból, hanem várják az esőt, és mikor elered, az égre tátják a szájukat.

Hazafelé mentünk az iskolabuszon. Carl mellett ültem, akinek szájszaga és nagy márványgyűjteménye volt. Vitakoztunk. Carl szerint a tanárnőnk hazudik. Én azt mondtam, talán nem.

– Nem hiszem el, amit a madárról mondott. És miket zagyvált a piramisokról?! Nem tudta, miről beszél.

– Azt mondd? – kérdeztem. Nekem tetszett Miss Ferenczi. Nem volt szokványos. És azt gondoltam, most megfogom Carl-t:

– Ha hazudott, akkor mi olyat mondott, ami hazugság volt?

– Hatszor tizenegy nem hatvannyolc. Sose annyi. Az hatvanhat.

Biztosan tudom.

– Ezt meg is mondta. Elismerte. Miről hazudott még?

– Nem tudom. Erről-arról.

– Mondj egyet.

– Például, láttál te már félig oroszlán, félig madár állatot? Nekem nagyon kamunak hangzott.

– Pedig előfordulhat – blöfföltem, csak hogy felbosszantsam.

– Az egyik újságban olvastam, amit anyám hozott, hogy a Svájci-Alpokban van egy őrült tudós, aki géneket, kromoszómákat meg ilyesmiket vegyített kémcsövekben, és összekombinált egy ipsét meg egy görényt – fejtettem ki. Vártam a hatást. – Ipsény a neve.

– Az nem létezik – mondta Carl. A szája tátva maradt, elindítva felém bűzös leheletét. – Melyik újság volt az?

– A Népszerű Tudomány. Tudod, amit az ABC-ben is árulnak a kassza mellett.

Az arckifejezését látva, tudtam, hogy meggyőztem.

– És ez az őrült tudós, a neve, hm, dr. Frankenbusch... – mondtam és nyomban rájöttem, hogy hibáztam, mert nagyon hasonlít egy másik híres tudós nevére. De Carl nem vette észre.

– Félig ember, félig görény? – mondta elfintorodva. – Ne már. Hogy nézhet az ki?

Mikor a busz kitett nálunk, a földúton egyenesen a hátsó udvarra mentem, kabalából meglöktem az autógumi-hintát, a konyhalépcsőre tettem a holmimat, átöleltem és megpuszítottam a kutyánkat, aztán beszaladtam. Kelbimbó szagát éreztem, ami nem a kedvenc zöldségem. Anyám más zöldségeket mosott a csapnál. Kisöcsém a sárga járókájában sivítózott a konyhakövön. Megkerültem, hogy pusztit nyomjak anyám arcára.

– Szia, anyu. Képzeld, mi volt ma!

– Ötletem sincs.

– Ma kiegészítő tanárt kaptunk. Miss Ferenczi, akit még sose láttam, mindenféle történeteket, elméleteket, meg ilyesmiket adott elő.

– Az jó – mondta, miközben a mosogató fölötti ablakon át a házunktól nyugatra álló fenyőket nézte. A haja és a frizurája mások szerint a lisztesdobozok oldalán virító reklámhölgyre hasonlított, akinek arcát egy óriási kanál keretezte. Én anyám arcát egyszerűen csak fehérnek láttam.

– Figyelj, Tommy – mondta –, menj fel és szedd össze a ruháidat a fürdőszoba padlójáról, aztán menj ki és tedd vissza a fészerbe az ásót meg a fejszét, amit apád reggel kint hagyott.

– Azt mondta, hogy hatszor tizenegy az néha hatvannyolc! És
24 hogy látott egyszer egy szörnyet, amelyik félig oroszlán, félig ember volt. Egyiptomban.

– Hallottad, mit mondtam? – kérdezte, miközben a kézfejjével megtörlötte a homlokát. – Tennivalóid vannak.

– Tudom, csak beszámoltam a kisegítőnkről.

– Ez mind nagyon érdekes – mondta anyám gyors pillantást vetve rám –, és később beszélgethetünk róla, ha apád megjött. De most van néhány elvégzendő dolgod.

– Igen, anyukám.

Kivettem egy aprósütit a szekrényen álló tartóból, és épp kifelé indultam, amikor támadt egy gondolatom. Beszaladtam a nappaliba, levettem a tévéállvány mellől az értelmező szótárt, és kinyitottam G-nél. „Griff, griffmadár [lat < gör]: sasfejű és -szárnyú, oroszlántestű fantasztikus állat.” Szóval, van ilyen. Diadalmasan felkiáltottam, és kirohantam helyre tenni apám szerszámaikat.

Másnap ismét Miss Ferenczi jött, kissé megváltozva. A haja két varkocsba volt fonva, melyeket a végüktől két-három centire piros gumiszalag fogott össze. Olyan zöld blúzt és rózsaszín sálkendőt viselt, amit nehéz volt egész nap bámulni. Ezúttal meg se próbált olvasásórát tartani, majd áttérni a számtanra. Ahogy becsöngettek, elkezdett beszélni.

Negyven percig beszélt egyhuzamban. Kevesebb kapcsolat látszott az ismeretei között, de maguk az ismeretek, ahogy a szótár mondaná, fantasztikusak voltak. Elmondta, hogy hallott egy nagy briliánsról, melynek átellenes lapja oly ragyogó volt, hogy amikor a fény egy bizonyos szögben érte, mindenkit megvakított, aki a kő közepébe nézett. Hogy a világ legnagyobb gyémántja el volt átkozva, és mindenkit megölt, aki birtokolta, és a sors íróniája, hogy a Remény Gyémántja nevet kapta. A gyémánt varázslatos, mondta, ezért viselik a nők az ujjukon a nőiség varázslatának jeleként. És hogy a férfiaknak ereje van, de nincs igazi varázslatuk. Ezért szeretnek bele a férfiak a nőkbe, viszont a nők nem szeretnek bele a férfiakba, ők csak szeretik, ha szeretik őket. George Washington azért halt meg, mert hibázott egy gyémánttal kapcsolatban. Nem ő volt az első igazi elnök, de hogy ki volt, azt Miss Ferenczi nem mondta meg. Elmondta, hogy vannak helyek a földön, ahol a férfiak és a nők még mindig a fákon élnek, és majmot esznek reggelire. Az orvosai varázslók. A tenger fenekén élnek lények, melyek olyan laposak, akár a palacsinta, de a tudósok sose tanulmányozták őket, mert a felszínre hozva szétrobbannak, amint levegő éri őket.

Egy pissenés se hallatszott a padsorokból. Még a mosdóba se ment ki senki.

Beethoven, mondta, nem volt süket, csak ezzel akart híres lenni, és ez bevált neki. Miss Ferenczi copfjai előre-hátra hintáztak, miközben beszélt. Léteznek a világon hűsevő fák, ragacsos leveleik vannak és 25 tenyérként csukódnak rá a bogarakra. Itt felemelte a kezét és egymásra tette a két tenyerét. A Vénusz, amelyről a legtöbben azt hiszik, hogy a legközelebbi bolygó a Naphoz, nem mindig van közel, és különben is a legtitokzatosabb bolygó a vastag felhőtakarója miatt. Tudja, mi rejlik azok a felhők alatt, mondta, és rövid hatásszünet után így folytatta: Angyalok. Angyalok élnek a felhők alatt. Azt is mondta, hogy az angyalok nem voltak láthatatlanok mindenkinek, és valójában okosabbak az emberek többségénél. Nem lepel az öltözékük, mint gyakran állították róluk, hanem kísértélyi, mintha koncertre mennének. Gyakran el is mennek koncertre, és a nézőtér folyosóin ülnek, de a legtöbb ember nem figyel rájuk. A legszörnyűbb angyal szfinx alakot öltött. Előle nincs menekvés, mondta. És Ohióban közvetlenül a földfelszín alatt olthatatlan tüzek égnek, és hogy a kis Mozart a rémülettől elájult bölcsőjében, amikor először hallott trombitahangot. És egy bizonyos Naszreddin Hodzsa volt a valaha élt legnagyobb író. Hogy a bolygók határozzák meg viselkedésünket, és aki napfogyatkozás idején fogant, úszóhártyás lábbal születik.

– Tudom, ti gyerekek szívesen halljátok ezeket a dolgokat – mondta – ezeket a titkokat, azért mondom el nektek mindezt.

Bólintottunk. Jobb volt, mint a „Széles látókör” szövegértési kérdéseire válaszolni.

– Elmondok nektek még egy történetet, aztán muszáj lesz a számtant elővenni – mondta.

Előrehajolt és suttogóra fogta a hangját.

– Nincs halál. Soha nem kell félnetek. Soha. Ami van, nem tud meghalni. Át fog alakulni földi és nem földi elemekké, és ezt olyan biztosan tudom, ahogy itt állok előttetek, és esküszöm, nem kell félnetek. A saját szemmel láttam ennek igazságát. Tudom, mert Isten megcsókolt álmomban. Itt – mondta, és a szája alatt húzódó egyik ránkra mutatott.

Zúgó fejjel oldottuk meg számtani feladatainkat. A szünetben kimentünk a játszótérre, de senki nem játszott. Csoportokba verődve mindannyian Miss Ferencziről beszélgettünk. Nem tudtuk eldönteni, hogy őrült-e vagy nem. Kínéztem a játszótéren túlra, az ecetfák mögött felhalmozott rozsdás autókra, és felém közeledő alakokat véltem látni.

Hazafelé ismét Carl ült mellettem. Nem beszélt sokat. Én sem. Végül csak megszólalt:

- Emlékszel, mit mondott a levelekről, amik a bogarakra csukódnak?
- Hogy micsoda?

26 – A levelek. A húsevő növények. Tudom, hogy igaz. Láttam a tévében. A leveleket undorító nyálka borítja, és a rovarok nem tudnak elrepülni, mert beleragadnak. Láttam – mondta szinte megrendülve. – A tanárnő igazat beszél.

- Aha.
- Szerinted látta azokat az angyalokat?

Megvontam a vállam.

– Nem hinném – mondta Carl. – Szerintem azt a részt csak kitalálta.
– Van egy fa... – vettem közbe az útmenti farmokat nézve. Kívülről ismertem minden pajtát, minden törött szélalmot, minden kerítést, minden műtrágyatartályt. – Van egy fa... amit láttam...
– Meg ne próbáld. Tisztára hülyét csinálsz magadból.

Megpuszítottam anyámat, aki a tűzhely előtt állt.

- Hogy telt a napod?
- Jól.
- Megint Miss Ferenczi volt veletek?
- Igen.
- És?

– Rendszerben volt. Anya, mehetek a szobámba?

– Nem. Előbb hozz be néhány paradicsomot a kertből – mondta, és kinézett az égre. – Azt hiszem, esni fog. Szedd a lábad, ess túl rajta most. És ha visszajöttél, vigyázz a kisöcsédre pár percig, amíg én odafent vagyok. Muszáj rendet raknom vacsora előtt.

Figyelmesen megnézett.

– Kissé sápadtnak tűnsz, Tommy.

Kézfejét a homlokomhoz érintette, éreztem bőrömmön a gyémántgyűrűjét.

- Hogy érzed magad?
- Jól vagyok – mondtam és kimentem paradicsomot szedni.

Másnap visszatért Mr. Hibner. Némán köhécselt, és az óráközi szünetekben, háttal nekünk, szopogató tablettát vett be. Mikor megkérdezte, mennyire követte az óratervét Miss Ferenczi, az osztály nevében Edith tájékoztatta, hogy nem egészen aszerint haladtunk, de rendszeren dolgoztunk, pedig a tanárnő sokat beszélt.

– Miről? – kérdezte.

– Mindenféléről – válaszolta Edith. Már nem igazán emlékszem.

Megkönnyebbülésünkre Mr. Hibnert egyáltalán nem érdekelte, miket mondott Miss Ferenczi, hogy kitöltse a napot. Valószínűleg azt gondolta, amolyan női beszéd volt, komolytalan és nem iskolába való. Épp elég volt neki, hogy egy halom számtani feladatlapunk várt kijavításra. 27

A következő hónapban az ecetfák élénkvröszre színeződtek. A Nap a déli égbolt felé haladt, sugarai elérték a terem végében lévő faliújságot, és Mr. Hibner Halloween-díszbe, egy tökfejű madárijesztő, narancssárgáról se színűre sápadt. Háromnaponta megmértem, mennyit haladt a Nap a déli látóhatár felé, és fekete zsírkrétával apró jeleket hagytam az északi falon; hangyányi méretűeket, melyekről csak én tudtam, hogy ott vannak.

Aztán december elején, négy nappal azután, hogy az első tartós hó lehullott, Miss Ferenczi ismét megjelent az osztálytermünkben. Amikor feltűnt az ajtóban, nagyot dobbant a szívem. Megint más volt: a haja lazán lecsüngött és alig tűnt fésültnek. Most nem hozott magával ételtartót, de volt nála egy kis dobozféle. Mindannyiunkat üdvözölt és nyomban az időjárásról beszélt. Donnának kellett emlékeztetnie, hogy vegye le a kabátját.

Mikor végre megszólalt a nap kezdetét jelző csengő, Miss Ferenczi végigtekintett rajtunk, és így szólt:

– Gyerekek, a múltkor nagyon élveztem a társaságokat, ezért ma megjutalmazlak titeket.

Felmutatta a kis dobozt.

– Tudjátok, mi ez? Persze, hogy nem. Ez egy csomag tarotkártya. Edith jelentkezett.

– Miss Ferenczi, mi az a tarot?

– Jövendölésre használt kártyacsomag. És ez az, amit ma reggel tenni fogok. Sorsot vetek nektek, ahogy tanultam.

– Mi az, hogy sorsot vetni? – kérdezte Bobby.

– Kártyahúzás alapján megjósolni a jövőt. Meg fogom mondani nektek, mi lesz a sorsotok. Nem az egésztest, persze, az ötlapos rendszerre szorítkozom: egy-egy Bot, Kehely, Kard és Érme, meg egy a Nagy Arkánumból. Nos, ki szeretne az első lenni?

Hosszú csönd állt be. Aztán Carol jelentkezett.

– Helyes – mondta Miss Ferenczi, és öt kisebb csomagba rendezte a kártyákat Carol padján, aki előttem ült. – Húzz egy lapot mindegyik csomagból.

Egy Kehely IV-es és egy Kard VI-os jött elő, a többit nem láttam.

– Nem rossz. Nem látok felsőbb iskolákat. Valószínűleg korai házasság. Sok gyerek. Látok itt valami egyhangút, örömtelent, de nem tudom, mi az. Talán csak a házimunkák. Szerintem nagyjából-egészében jól jársz – fejezte be kissé érdektelen mosolyt vetve Carolra. – Ki akar a következő lenni?

Carl emelte fel lassan a kezét.

– Igen, most jöjjön egy fiú – mondta, és odament Carlhoz. Miután kivetette az öt kártyát, hosszasan nézte őket. – Utazás. Sok távoli utazás. Lehet, hogy katonának állsz. Nincs túl sok érzelmesség. Késői házasság, ha egyáltalán. Cívakodások. De a Nap a nagy arkánomod, igen, ez nagyon jó lap. Még az is lehet, hogy jó életed lesz – mondta kuncogva.

28 Aztán én jelentkeztem, és jósolt nekem. Utánam Bobby, Kelly, Edith és Kim következett, majd Wayne. Miss Ferenczi kihúzott öt lapot, és láttam, hogy a Halál is köztük van.

– Hogy hívnak?

– Wayne.

– Nos, Wayne, nagy átalakuláson fogsz átmenni, a legnagyobb, mielőtt felnőtté válnál. A földi összetevőd ellan, édesem. Ez a lap, a Kard IX-es, szenvedést és elmagányosodást mutat. A Bot X-es pedig, hát igen, nagy terheket.

– És ez? – mutatott Wayne a Halál-lapra.

– Hogy ez? Ez azt jelenti, hogy nemsokára meg fogsz halni, kedvesem – mondta és összeszedte a lapokat.

Mindannyian Wayne-t néztük.

– De ne félj, ez nem igazi halál, inkább csak változás – zárta le a témát, a kártyákat Mr. Hibner asztalára téve. – És most számtanozzunk egy kicsit.

Az ebéidőben Wayne bement az igazgatóhoz, Mr. Faegre-hez, és elmondta neki, mit csinált Miss Ferenczi. A déli szünetben láttuk, amint Miss Ferenczi kihajt a parkolóból a zöld autójában. A csúszda alatt álltam, és a többiek lesiklását és landolását hallgattam. Épp köveket rugdostam és a hajamat birizgáltam, amikor Wayne kijött a játszótérre. Mosolygott a holt bolond, és két ujjal mutatta mindenkinek, hogy sikerült beárvulnia Miss Ferenczit.

Felé csörtettem, elhúзва két másik osztálybeli lány mellett. Gombostűfejnyi szemével Wayne engem figyelt.

– Bemártottad – kiáltottam. – Pedig csak játszott.

– Nem kellett volna – kiáltotta vissza. – Számtanoznunk kellett volna.

– Mondta, hogy nincs mitől félned. Gyáva nyúl vagy. Gyáva nyúl. Az vagy te, Wayne. Betojsz egy kis kártyalaptól – hadartam.

Wayne nekem rontott és ököllel az orromba csapott. Én jól gyomron vágtam, aztán a fejére készültem bevinni egyet. Felemeltem az öklöm, és láttam, hogy sír. Megütöttem.

– Igaza volt. Végig igaza volt– üvöltöttem a többiek ujjongása közepette. – Az igazat mondta. Csak te betojtál.

Aztán egy nagy kéz szétválasztott minket, és rajtam volt a sor, hogy Mr. Faegre-nek beszámoljak.

Délutánra átvérzett a vattatömés az orromban, felduzzadt az ajkam, és összevontak minket Mrs. Mantei hatodikosaival, hogy biológiával tömjék a fejünket. Tudtam, hol lakik Mrs. Mantei. Egy új lakókocsiban a tőlünk nem messze lévő parkban. És tudtuk róla, hogy milyen. Mr. Bodine-nel, a másik negyedikes tanárral negyvenöt padot zsúfolt be a terembe. Kelly megkérdezte, hogy letartóztatták-e Miss Ferenczit, mire Mrs. Mantei azt mondta: nem, természetesen, nem. Egész délután, míg a buszok értünk nem jöttek, az árkokban és mocsarakban élő rovarok volt a téma. A tücskök, szöcskék, csiborok, kabócák, szúnyogok, legyek, lepkék és méhek testfelépítése (fej, tor, potroh), rágó- és látószerve, négylépcsős egyedfejlődése (pete, lárva, báb, kifejlett példány), életmódja, hasznos vagy káros mivolta. A pázásukról is tanultunk valamit, de nem sokat. Mrs. Mantei akkurátusan lerajzolta nekünk a táblára a szöcske anatómiáját. Tanultunk a mézelő méhek táncáról, mellyel a kaptárban lévő többi méhet a virágporhoz irányítják. Vonalas papíron listákat állítottunk össze a szabad szemmel könnyen észrevehető rovarokról, és azokról is, melyek túl kicsik ehhez. Mrs. Mantei azt mondta, az a dolgunk, hogy memorizáljuk e listákat, mert másnap Mr. Hibner biztosan visszatér és tesztelni fogja tudásunkat.

29

Új Forrás 2024/2 – Charles Baxter: Sorsjáték

Szilágyi Mihály fordítása

Charles Baxter (sz. Minneapolis, 1947) amerikai író, költő, esszéista. Novellairódművészetét 2021-ben PEN/Malamud-díjjal ismerték el. *Feast of Love* című regényéből – magyar kiadása: *A szerelem bősége* (Athenaeum, Bp. 2007; ford. Nagy Gergely) – film készült. Ld. <https://videa.hu/videoek/film-animacio/a-szezelem-bosege-feast-of-drama-film-vigjatek.-BwZszGPzKDSniBWW>

